

cilla suffixa, elevatum excindendo, vel detectum ineisis integumentis, filo trajecto attollendo, & deinde prudenter separando. 3. vulnus rara, blandaque obligatione curando, vicino cruore prudenter prius evacuato.

§ 11. His actis, (§ 10.) diu pergendum in victu & medela cancro adhuc praesenti propria, quin & patet, quae mala a cancro in loco extirpationem renuente prodire queant.

DE MORBIS OSSIUM.

§ 12. Ipsa ossa morbos patiuntur similes iis, quos hactenus in mollioribus partibus descripsimus.

§ 13. Nam interstitia horum vestiuntur membranula eodem vasorum genere instructa, iisdem liquoribus perpetuo allatis humectata, ac illae.

§ 14. Et prout haec spatiosa (§ 13.) majora, eo os ibi propius accedit structurae partis mollis.

§ 15. Ideoque aptius ibi (§ 14.) pati eos morbos qui aliter molles partes occupare dicuntur.

§ 16. Talis est latior circa juncturas pars, quum densior, minusque vasculosa sit in ore medio.

§ 17.

§ 17. Hinc (§ 14. § 15. § 16) prima morborum in ossibus distinctio.

§ 18. Ossa, praeter vasa mollibus communia (§ 13.) partibus, in suis cellulis latioribus (§ 16.) habent vesiculas oleo subtili medulloso, ibi secreto, & in suos usus aservato, plenas; hae vesiculae, majores circa juncturas, circa densitatem ossis sensim abolentur, & in canales pingue vehentes tenuissimos versae, evanescent fere.

§ 19. Hinc (§ 18.) altera morborum in ossibus classis.

§ 20. Habent ossa periosteum externum convexa ambiens, tegens, vasa arteriosa in cellulas, inque medullam ferens, venosa excipiens, magna, parva, numero infinita.

§ 21. Hinc (§ 20.) iterum morborum tertia series in ossibus.

§ 22. Habent ossa periosteum internum cava medullae receptacula ambiens, tegens, vasa arteriosa in vesiculas medullosas distribuens, venosa excipiens, magna, parva, numero infinita.

§ 23. Hinc (§ 22.) quarta morborum in ossibus divisio.

§ 24. Habent ossa in suis cavis infinitas vesiculas oleo subtili medulloso plenas, id aservantes, distribuentes & inter se mutuo, & inter lamellarum interstitia, & in cava

junctionarum, & per poros rectos. Hae vesiculae arterias, venas, lympheductus, adiposos ductus, nervulos, membranulas, habent.

§25. Hinc (§24.) quinta & ultima, ex hac divisione, morborum in ossibus differentia.

§26. Si medullosum (§18. §24.) oleum in suis vesiculis, emissariis, vel in ossium interstitiis stagnat, calore & motu vitali acre, putridum saniosum fit; secretionem novam impedit; vasa adferentia, fecerentia obturabit; vesiculam suam inflammabit; dein suppurabit; vel gangraenosa putredine corrumpet liquida & vascula; hinc ossea ipsa substantia vasis orba, liquido vitali privata, acribus erosa, in cineritiam quasi calcem vertitur, ubi tenuissima, id est in cellulis apophysium; sic dolor, calor, pulsatio, tumor, abscessus, caries contingit pessima. Stagnatio haec ab omni obstructione oriri potest (vid. cap. de Obstr.) Si autem ex interno malo, tum fere Spina Ventosa audit.

§27. Liquef signa hujus mali, & status, (§26.) esse signa inflammationis profundae, nec ad tactum externum saevientis.

§28. Prognosis ex difficili separatione, abstersione, emundatione, mala multa, & difficillimam curationem praevidet.

§29. Curatio optima tentatur: i. omnia vasa

Vasa largissime implendo decoctis ex his, quae valide penetrant, multum abstergent, putredini resistunt. 2. dein valide movendo cuncta per methodum sudorum exprimendi vapore calido artificiose ad corpus applicato. 3. simul tum, dum sudor fluit, motum determinando ad locum affectum per topica fomenta, & applicatione determinata vaporis calidi ad partem illam.

§30. Hoc modo (§29.) si diu continetur, saepe multum boni fit, maxime si diaeta simul tenuis, & putredini oleosae adversa, instituitur.

§31. Si textura arteriosa, vel venosa, ut & lymphatica, (§13. §16. §20. §22.) obstructa fuerit, defectu novi, vel stagnatione allati liquidi, iterum in iis partibus oriuntur similes omnino morbi ordine tantum mutato (§26.).

§32. Quorum. (§31.) ergo diagnosis, prognosis, curatio, eadem (§29. §30.).

§33. Patetque, maximum periculi discrimen haerere in diversitate loci (§18. §24. §20. §22.), ubi prima mali causa ortum sedemque habet. Quibus primo praemissis clarior doctrina.

§34. 1. Inflammatio ossis benignior a periosteo externo inflammato oritur, cujus innitae causae, (vid. totam histor. Inflammat.) notique effectus.

H 3

2. Co-

2. Cognoscitur per signa inflammationis profundae ad tactum aucta.
3. Praevidentur plurima mala (531. 526.), ni ocius fanetur.
4. Curatur ut inflammatio, maxime id agendo, ut totum avertatur ab offe extrorsum; quod fomentis, & aliquando facta incisione fit.

535. Talem inflammationem vergere in abscessum docent; 1. signa valida inflammationis praegressae. (534. 2.) 2. pulsatio, febris, horripilatio vaga. 3. absentia signorum resolutionis (386.).

536. Re autem ipsa adesse docent signa suppurati profunda (387. 405.).

537. Tum pus, exeso periosteo, os nudabit, vasis privabit, corrumpet (531.) brevi confer (406.).

538. Quare illico abscessus aperiendus, pus eliciendum, ulcus mundandum, (403. 404. 409. 410. 411.); dein simul os tractandum iisdem cautelis, ac in vulneribus Capitis cum cranio detecto dictum. (252. 253. 259. 260. 262. 266.)

539. Vergere autem illam inflammationem (534.) in gangraenam partis, docent: 1. signa summae inflammationis (388. 422.) 2. indolentia partis sine bona causa. 3. Tumor densus, lentus, nec multum dolens incumbentium.

540. Adesse jam scimus ex iisdem (539),
tum ex colore incumbentium pallido, ci-
neritio, livido.

541. Tum os nudum, vasis, succoque
vitali orbum, acri putrefacta materie gan-
graenosa, exeditur in cariem (526.); serpit
cito contagio crescente.

542. Ergo statim locus affectus ad os us-
que incidendus, mundandus, os vero cu-
randum ut supra dictum (247. 249. 252.
258. 259. 260. 261. 262. 266.)

543. Si periosteum internum (522.) in-
flammatum, causas agnoscit easdem (534.);
effectusque habet, quoad os internum, eos-
dem; exitum in abscessum, aut gangrae-
nam eandem (535. 539.), sed, ob denega-
tam exhalationem, pejorem; unde me-
dulla tota, totum inde os, foetidissima pu-
tredine, & carie pereunt.

544. Unde etiam liquet, siue membra-
na haec (522.) primo ipsa inflammetur, si-
ve a corrupta prius medulla contagio su-
scepto laesa sit, eundem brevi oriri mor-
bum ossis cariosi a medulla putrefacta, vix
unquam curabilem.

545. Cognoscitur id malum, quando in
inflammatione subsistit haecenus: 1. a si-
gnis inflammationis generalibus (382.), 2. a
loco profundo. 3. a dolore obtuso, fixo,
diuturno, nulli remedio externo cedente,

nec ad attactum aucto. 4. sed post motus musculares increfcente.

546. Sanatur tum: 1. curatione ad inflammationem generali (a 395. ad 401.). deinde, simulac apperuerint resolutionis incipientis signa (386.) 2. methodo propofita (529.) ftrictè fatis obfervata.

547. Si vero fuppuratio hic, vel gangraena acciderit, & per praegreffae inflammationis internae signa (541.) valida, tum ex dolore fixo, profundo, obtufo nofcitur, vel methodus (529.), vel nihil sanat.

548. Tum enim putrefacta tota mole offis interna, tumefacto, inflammato, cariofo interno offe, periofteum externum inflammatur, diftrahitur a tumore, eroditur ab acri, incumbentia, lento contagio corrupta, fpongiofa fiunt, tument, dolent, totum membrum perit: fola Extirpatio sanat.

549. Qualitas venerea, fcorbutica, rachitica, eft caufa frequens: inde intelligitur, quid fit gummi, tophus, nodus, exoftofis, abfceffus, caries, fpina ventofa in offe?

550. Hinc novimus, cur os cariofum colorem fuum tam varie mutet ex fubcaeruleo candido in album pinguem, flavum, cineritium, lividum, nigrum? & quem corruptelae gradum finguli denotent?

551. Ex iisdem liquet, cur os cariosum inaequale, asperum spongiosum, friabile, molle, fragile evadat? arteriae externae, & internae, lamellas ossis non plus comprimunt.

552. Item, cur foetorem singularem rancidi lardi exhalet?

553. Nec non cur in loco ulceroso a subjecta carie caro superincumbens mollis, flaccida, fungosa, inflata, tumens; labia ulceris inverfa; sanies clara, subtilis, vix glutinosa, foetida, parvis squamulis nigris referta; recrudescencia sine causa; pertinax rebellio contra medicamenta optima ad alia omnia ulcera?

554. Ut &, cur caries a causa externa facile; ab interna difficulter; a lue Gallica difficilior; a spina ventosa difficillime sanetur?

555. Denique, cur in parte solidiore ossis mala; in spongiosa peior; in juncturis pessima, prima lenta, altera velox, ultima velocissima sit; cur in pueris velox, & curatu difficilis; cur spina ventosa plerumque pluribus locis simul, vel successive?

556. Qui his (ab 512. ad 556.) dicta de contusione, (249. 250. 251. 254. 256. 257. 325.) luxatione, (ab 358. ad 370.) fracturis (ab 339. ad 358) ossium adjunxerit, tum ea, quae de vulnerebus capit

H 5

ossa

ossa laedentibus (ab 249. ad 297.), habebit historiam, & curationem morborum praecipuorum in ossibus. Inprimis si ἀγκύλωσις additur. Quae immobilitas articulationis cum tumore duriori. Callo fracti ad articulum ossis, inspissato linimento Haversiano, ligamentis rigescentibus, exostosi ad juncturas, inprimis originem debet. Difficillima curatio petenda ex diversitate causae.

557. Qui vero omnes morbos, hucusque descriptos, oculisque subjectos intellexit ita, ut horum enarratas causas, naturam, effectus, curationem cum cura expenderit; dein autem internis tectisque corporis partibus eadem omnia applicuerit; atque deinde cum ipsis internorum morborum phaenomenis composuerit; videbit interna externis reapse congruere; externos chirurgicos primo pertractando; nec aliter ordinati quid, vel veri, in Praxi Medica fieri posse, aut doceri.

DE MORBIS INTERNIS ET DE FEBRIBUS IN GENERE.

558. **F**ebri, frequentissimus morbus, inflammationi individuus comes, plurium morborum, mortis, & saepe nationis optima causa, nunc explicanda.

559.